ורבי ישמעאל סבר לה כר"ע דאמר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר. האריך בקונטרס ולריך פירוש לפירושו מהו האיסור ול"ל דהיינו מחשש דילמא ממזר בן ישראל יש"מ כותים שהיא עובדת כוכבים גמורה שהיא מכותי וכותים והיא עובדת כוכבים גמורה מאחר דכותים גירי אריות[א] הן ונמצא שממזר לוקח עובדת כוכבים וא"ת אמאי איצטריך למימר דקסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר לימא הולד כשר וכ"ש דאיכא למיחש טפי שלא תנשא לעובד כוכבים[ב] ושמא יש לומר אם הולד כשר א"כ הוא הולך אחר העובד כוכבים כדאמר בס"פ דלעיל[ג] (דף סו:[ד]) ואיכא למיחש[ה] לכך אם תנשא לעובד כוכבים[ו] אבל השתא דקסבר הולד ממזר א"כ הולך אחר אמו ואיכא למיחש טפי שלא תנשא לעובד כוכבים אי נמי דע"כ סבר ר"א הולד ממזר מדמשיב כותי במתני' בהדי ספיקות דסיינו ספק[ז] ממזרת? מיהו קשה לפי' הקונטרס דמשמע דבשום ענין כותי לא יש"מ כותית ולפירושו אם מקבלים עליהם גירות גמור ליכא למיחש למידי שהרי גר מותר בממזרת לכך נראה לר"י לפרש דהי היכי דבנות ישראל נטמעו בהן ה"נ נטמעו בהן בני ישראל וסיון דקסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר איכא למיחש שמא אחד מהן ישראל גמור שנולד מישראל וישראלית והאחד שמא ממזר הוא מעובד כוכבים שבא על בת ישראל[ח] וא"ת היכא אשכחן דקסבר ר"ע עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר לא אשכחן בשום דוכתא אלא משום דאמר (יבמות דף מט.) יש ממזר מחייבי לאוין בשלמא עבד אית ביה לאו דלא יהיה[ט] קדש (דברים כג) אלא עובד כוכבים היכן מצינו לאו בביאתו אדרבה ב"ד של שם גזרו עליו כדכתיב (בראשית לא) הוליאוה ותשרף[י] ואין סברא לומר דעשה מיהא אית ביה מהתם קרא דהוליאוה ותשרף וכדר' יסבב דאמר (לעיל דף פא.) מן הכל היה עושה ר' עקיבא ממזרים ואפי' מחייבי עשה אין סברא לומר כן דכר' יסבב קאמר מאחר שאינו מפורש ואי משום דכתיב (דברים ז) בתך לא תתן לבנו וכתו לא תקח לבנך היינו אזהרה לתפיסת קידושין אבל אזהרתו בביאתו לא שמענן ולריך לומר דכיון דאין קידושין תופסין בהן הוי ממזר דהא בהא תליא כדפי' בס"פ האומר (לעיל דף סו:[כ]) מיהו קשה דהל"ל אליבא דר"ע דומיא דאנוסת אביו דלדידיה לא תפסי קידושי הא לאחריני תפסי שהרי ר"ע מאנוסת אביו ילף דיש ממזר מחייבי לאוין בס"פ המולך (יבמות דף מט.) דמוקי לה יבגלה כגון אביו[כא] באנוסת אביו וא"כ הוה ליה למימר דאין ממזר אלא דומיא דאנוסת אביו דכה"ג אמרינן[כב] לשאר תנאים דקסברי בשאת אב הכתוב מדבר בעינן דומיא דאשת אב דלדידיה לא תפסי בה קידושין הא לאחריני תפסי וי"ל דעל כרחך ר"ע לא בעי דומיא דאנוסת אביו שהרי קסבר ר"ע יש ממזר אפי' מחייבי לאוין דלאו דשאר כגון עמוני ומואבי ואין בהן דומיא דאנוסת אביו שהוא לאו דשאר פירוש דקורבה אבל רבנן בעו דומיא דאשת אביו לכל מילי[כג]: **השתא** ממזר הוי מיפסל בביאתו מיבעיא. ואם תאמר מקשה דר' יוחנן אדר' יוחנן דהא שמעינן לר' יוחנן דאמר בפרק החולץ (יבמות דף מד:) עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר וא"כ אלמנה וגרושה ל"ל השתא ממזר הוי מיפסל בביאתו מיבעיא ואר"י הא דמלריך ר' יוחנן משום ר' שמעאל אלמנה וגרושה היינו אליבא דר' ישמעאל דהיא ולא לא ס"ל[כד] ורבינו שמשון מקולי פירש דלאו הא בהא תליא ואפשר דליהוי ממזר ואפ"ה איכא פוסל בביאתו דאל"כ בפרק אלמנה לכ"ג (שם דף פט.) דפריך לר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין ומאי כי תהיה לאיש זר כי מבעל אלמנה וגרושה ל"ל פירוש בשלמא לשאר מנאים דאמרי דקידושין תופסין בחייבי לאוין ודרשי כי תהיה הכי אמר רחמנא הגך דאית בהו הויה ומפקי מהאי קרא דנבעלה לפסול לה שפסלה מן הכהונה אבל עובד כוכבים ועבד דלית בהו הויה לא אתו מהאי קרא ולדידהו איצטריך שפיר אלמנה וגרושה לעובד כוכבים ועבד כדפרש' הכא משום ר' שמעאל אלא לר' עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין ודרים כי תהיה לאיש זר כי מבעל לאיש זר כמו שאר פסולים וא"כ אלמנה וגרושה ל"ל והשתא לא קשה מידי דר' יוחנן אדר' יוחנן דאע"ג דאית ביה כר' עקיבא בעובד כוכבים ועבד דהוי הולד ממזר מיהו לא סבר כוותיה בשאר חייבי לאוין ודרים שפיר כי תהיה דאית בהו הויה כמו רבנן דר' עקיבא וא"כ איצטריך אלמנה וגרושה לעובד כוכבים ועבד מיהו הלשון ק"ק דקאמר השתא ממזר הוי כו' הוה ליה למימר אלמנה וגרושה למה לי כדאמר בפרק אלמנה (שם דף פט.) וגראה לישב הכי השתא ממזר הוי בעובד כוכבים ועבד כמו שאר פסולין שיפסול בביאתו מיבעיא כמו בשאר פסולים דכי מבעל וא"כ אלמנה וגרושה ל"ל מכי מבעל נפקא והר"ר שלמה מטרייוש"ם מישב הכי השתא ממזר הוי בעובד כוכבים וא"כ ביאתו ביאה ולא הוי כביאת בהמה דהולד אין ממזר[כה] מיפסיל בביאתו מיבעיא כמו שאר פסולין: **שאין** ממזר **אלא** מאיסור ערוה וענוש כרת. פירוש א"כ לא סבר ר' אלעזר כר"ע ואע"ג דיש מנא התם (דף מד:) דסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ולא סבר כר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין מיהו הלשון דקאמר הכא שאין ממזר אלא מאיסור ערוה וכו' משמע דוקא מהני אבל עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל אין הולד ממזר ולעיל כי פריך ומי סבר ליה כר"ע והאמר ר' יוחנן משום ר' שמעאל כו' הוי מלי לשנויי דאע"ג דר' שמעאל לא ס"ל כר"ע דאמר יש ממזר מחייבי לאוין אפ"ה מלי סבר דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר והא דלא מרץ ליה הכי משום דאשכחן דר' אלעזר ליה עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר לא חש לתרץ דברי ר' שמעאל דהא לא מייתי ר' שמעאל אלא משום דברי של רבי אלעזר:

מלא

ורבי ישמעאל סבר לה כר' עקיבא ר' אלעזר סבר לה כרבי ישמעאל [א]דאמר כותים גירי אריות הם ור' ישמעאל סבר לה כר' עקיבא דאמר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ומי סבר לה ר' ישמעאל כר"ע והאמר רבי יוחנן משום ר' ישמעאל [ב]אמנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלויה ועל בת ישראל שפסלוה שנאמר [ג]ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה מי שיש לו אלמנות וגרושין [ד]יצא עובד כוכבים ועבד שאין [ה]לו אלמנות וגרושין ואי ס"ד סבר לה כר"ע השתא ממזר הוי מיפסל בביאתו מיבעיא אלא ר' אלעזר סבר לה כר' ישמעאל דאמר כותים גירי אריות וסבר לה כר' עקיבא דאמר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ומי סבר לה רבי אלעזר כרבי עקיבא [ו]והאמר ר' אלעזר אע"פ שנחלקו ב"ש ובית הילל בצרות מודים שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת אלא כי אתא רבין אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ואמרי לה אמר ר' אבא בר זבדא אמר רבי חנינא ואמרי לה אמר ר' יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי [ז]שלש מחלוקות בדבר ר' ישמעאל סבר כותים גירי אריות הן וכהנים שנטמעו בהם כהנים פסולים היו שנאמר [ח]ויעשו להם מקצותם כהני במות ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מן הקוצים שבעם ומשום הכי פסלינהו ורבי עקיבא סבר כותים גירי אמת הן וכהנים שנטמעו בהן כהנים כשרים היו שנאמר ויעשו להם מקצותם כהני במות ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מן [ט]הבחירים שבעם ואלא מפני מה אסרום מפני שהיו מייבמים את הארוסות ופוטרים

ר' אלעזר. דאמר כותי לא יש"מ כותית סבר לה כר' ישמעאל כו'. לא איתפרש היכא איתמר לא במשנה ולא בברייתא אלא משמעתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי דאמרי לקמן שלש מחלוקות בדבר: **גירי אריות הן.** והרי הן כשאר עובדי כוכבים שנשאו בנות ישראל: **ור' ישמעאל סבר לה כר' עקיבא כו'.** דהא מייבי לאוין הן הילכך כותי לא יש"מ כותית דתרוייהו ספיקי ממזרים הם דיש לומר בכל אחד מהם הוא בת מישראלית הנישאת לעובד כוכבים והרי הוא ממזר וזו בהה מכותי וכותית מעולם אי נמי איפכא: **אלמנה וגרושה.** ושבה אל בית אביה מי שיש לו אלמנות וגרושין בה שיש לו קידושין הוא דאינו פוסלה בביאתו מלשון: **השתא ממזר הוי.** הולך: **מיפסיל בביאה מיבעיא.** ולמה לי האי קרא אלא אין הולך ממזר ס"ל ואע"ג דלא תפסי ליה בה קידושין. והא דתנן (לעיל דף סו:) כל שאין לה עליו קידושין הולד ממזר דוקא כיש לה ולו קידושין ע"י אמרים דומיא דאשת אב דכתיב לא יבא ממזר גביה: **אע"פ שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות.** שב"ש אומרים צרת ערוה מתיבמת וב"ה אוסרים ליבם אלא מיבמת לשוק בלא חליצה כפ"ק דיבמות (דף יג.): **מודים זה לזה שאין ממזר כו'.** וכני העושים כב"ש ממזרים לב"ה הן דהוו להו בני אשת אח שלא במקום מצוה שהיא בכרת אבל בני העושים כבית הלל לב"ש אין ממזרים לפי שהן בני חייבי לאוין שנשאת יבמה לשוק בלא חליצה: **שלש מחלוקות בדבר.** בכותים וכהנים האמורים בקרא שנטמעו בהם: **דדכתיב ויעשו להם מקצותם כהני במות.** בספר מלכים (ב יז) גבי כותיים בגלות סנחריב שהגלה השבטים בימי הושע בן אלה: **מן הקוצים.** לשון קוץ שהוא פסולת. ל"א מוקצין הן מן העם לפסול: ופוטרין

מסורת הש"ס

א) פנהדרין פה: חולין ג: נדה ט: ב"ק לח: יבמות כד: ע"ש. ב) יבמות מה. ע"ש שם: סוטה כו:. ג) [ובכתי"ש כתוב: ילאון]. ד) [ובכתי"ש כתוב: להם]. ה) יבמות יד. [הוספתא יבמות פ"ח ה"ב]. ו) [לעיל מג. וש"נ]. ז) פ"ש הקלנים, ט) עיין בתהרים"ש. ח) [ומו"ל פ"ו סק"ב, ע"ש]. י) [בדריר כל כך אם יעשה לעבה"ם. ועיין בתהרים"ל]. כ) [בדפו"ר: ממזרים]. ל) [ל"ל דלא תהיה קדשה. (רש"ש, וכ"ה במקנה ע"ש)]. מ) [עיין עבודה זרה לו ע"ב]. נ) [בד"ה מנא הני מילי]. ס) [דברים כג]. ע) [ובמות מה ע"ב]. פ) [וע"ע תוס' יבמות נח ע"ב ד"ה קסבר]. צ) [וכ"ה להדיא בירושלמי יבמות פ"ז ה"ו]. ק) [עי' לעיל פח.: ובתוס' שם בע"ב ד"ה ולהם].

תורה אור השלם

1. ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ואביה כבעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו: ויקרא כב יג
2. ויהיו יראים את יי ויעשו להם מקצותם כהני במות וידיו עשים להם בבית הבמות: מלכים ב יז לב

מוסף תוספות

א. א"נ איסבא. תוס' הרא"ש. ב. כדפרישית לעיל בסוף האומר כשהולד נקרא על שם הגויה יוצא מכלל ממזרות. שם. ג. [ד]נמצא גר נושא גויה. שם. ד. כמו שתיקי ואסופי. שם. ה. והוה ליה ישראל גמור שנשא ממזרת או איסבא. תורי"ם.

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל"ב טושע"ע אה"ע סי' ו סע' ח:

מוסף רש"י

כותים גירי אריות. בספר מלכים (ב יז) מפורש ויגלה ה' בהם את הארים, וכותים כתיבי התם ויבא מלך אשור מבבל וקא משיב שאר מקומות (ב"ק לח:), ונתגיירו כדכתיב התם בגלות שומרון (יבמות כד:), והרי הם כעובדי כוכבים גמורים (סנהדרין פח:), מגין לעובד כוכבים כו' שפסלוה. כהנת מתרומת אביה, ולויה וישראל כגון שנשאו לכהן וילדו לו בנים ובשמתו בעליהן היו אוכלות בתרומה כשמיל בניהם, אם כא עליה שיבא כוכבים לו עבד פסלה מתרומה וכ"ש מכהונה (יבמות מה.). מי שיש לו אלמנות וגרושין. כגון ישראל, הוא דכי מת יחזע אין לה ובבה אל בית אביה וכו' (שם). אי קונם בה ובבה אל בית אביה אלהים אביה תאכל, ולא מעכבים ועבד (שם כח:). יצא עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגרושין. שלא תפסו לו בה קדושין ובשמת אין שם אלמנות עליה (סוטה כו:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com